

НЕВЕСИЊЕ

монографија

ОПШТИНА
НЕВЕСИЊЕ

УДРУЖЕЊЕ
НЕВЕСИЊАЦА
У БЕОГРАДУ

НЕВЕСИЊЕ
монографија

Издавачи
Општина Невесиње
Удружење Невесињаца у Београду

За издаваче
Миленко Авдаловић
Светко Ковач

Главни и одговорни уредник
Светко Ковач

Лектор
Видосава Гркавац

Рецензенти
Проф. др Драга Мاستиловић
Мирослав Тохол

Редакциони одбор
Миленко Авдаловић, Љубомир Бабић, Божидар Бјелица Јапан,
мр Момчило Голијанин, Драгомир Граховац, Зоран Јањић,
Светко Ковач, мр Здравка Радуловић

Ауторски тим

Миленко Авдаловић, начелник Општине Невесиње; Радош Буха, Туристичка организација Невесиње; Божидар Бјелица Јапан, пјесник, приповједач и романијер; мр Момчило Голијанин, професор, књижевник и књижевни критичар; Драгомир Граховац, новинар и публициста; др Милан Гулић, Институт за савремену историју у Београду; мр Вања Јавор, докторанд, Универзитет у Београду – Географски факултет; Зоран Јањић, пуковник у пензији; др Александар Лукић, научни сарадник, Институт за новију историју Србије; Мирослав Марић, Туристичка организација Невесиње; Милосава Пекез, Туристичка организација Невесиње; академик др Милован Р. Пецељ, редовни професор, Универзитет у Београду – Географски факултет; мр Здравка Радуловић, руководилац Библиографског одељења Народне библиотеке Србије у пензији; др Миленка Спасовски, редовни професор у пензији, Универзитет у Београду – Географски факултет; Младен Чалија, парох невестињски; Бранко Уљаревић, публициста; др Даница Шантић, ванредни професор, Универзитет у Београду – Географски факултет

САДРЖАЈ

9 УВОДНА РИЈЕЧ

НЕВЕСИЊЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

17 ДОБА ПРЕИСТОРИЈЕ, СТАРОГ И СРЕДЊЕГ ВИЈЕКА

35 НЕВЕСИЊЕ ПОД ОСМАНСКОМ И
АУСТРОУГАРСКОМ УПРАВОМ
ОД XV ДО XX ВИЈЕКА

49 НЕВЕСИЊСКА ПУШКА 1875-1878. ГОДИНЕ

69 НЕВЕСИЊЕ У ПРВОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ

83 ПОЛИТИЧКЕ И ЕКОНОМСКЕ ПРИЛИКЕ У
НЕВЕСИЊУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЈЕТСКА РАТА

91 ПОПУЛАЦИОНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ И
ЕТНОДЕМОГРАФСКА СТРУКТУРА НЕВЕСИЊА
ДО ДРУГОГ СВЈЕТСКОГ РАТА

Др Александар Лукић

Невесиње под османском и аустроугарском управом од XV до XX вијека

ОСМАНСКО ОСВАЈАЊЕ ХЕРЦЕГОВИНЕ И УЛАЗАК НЕВЕСИЊА У ОКВИРЕ ОСМАНСКОГ ЦАРСТВА ОД XV ДО XVIII ВИЈЕКА

Пошто су коначно срушили дуготрајан и жилав отпор Српске деспотовине заузимањем Смедерева 1459. године, Турци су се устремили на Краљевину Босну, толико подијељену и ослабљену сукобима, али и осамостаљивањем феудалних господара, да се њен јужни дио Хум, у то вријеме *de facto*, налазио независан у односу према босанском краљу. Турци су у највећој мјери искористили унутрашње сукобе између крупних босанско-херцеговачких феудалаца. Приликом похода султана Мехмеда II Освајача на краљевину Босну 1463. године, област херцега од Светога

Саве успјела је да избјегне пад под турску власт, али је била умањена, пошто тада „разбише Турци у Херцеговини на ријеци Брезници херцега Стефана и примише захумску земљу“.¹ Уласком Хумске земље у састав Османског царства и Невесиње се нашло под влашћу моћног завојевача са Истока.

Турско освајање условило је да се од XV вијека историјски развитак српског народа на простору Невесиња и Херцеговине, те широм највећег дијела српског етничког простора, остваривао у оквирима политичког и друштвеног система Османског царства. Систем се ширењем државе знатно компликовао, а своје завршне облике, утврђене правним нормама, добио је у процесу законодавне дјелатности султана Мехмеда II Ос-

¹ Бранислав Ђурђевић, Милан Васић, Југословенске земље под турском влашћу (до краја XVIII вијека). Изабрани извори, Источно Сарајево 2005, 32. Турци су се још неко вријеме борили са херцеговим синовима, да би коначно протегли своју власт на Херцеговину у љето 1465. године; Hazim Šabanović, Bosanski pašaluk. Postanak i upravna podjela, Sarajevo 1959, 116–117.

Техничка припрема
Бобан Кнежевић

Фотографије
Архив Општине Невесиње
Архив Југославије
Радио Невесиње
Инфо-центар Невесиње
Бобан Кнежевић
Мирослав Симовић
Велија Хасанбеговић
Жељко Рогић

Штампа и повез
АМД систем - Земун

Тираж: 1000 примјерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

908(497.6 Невесиње)

НЕВЕСИЊЕ : монографија / [Миленко Авдаловић и др...] ;
[главни и одговорни уредник Светко Ковач]. - Невесиње :
Општина, 2019 (Земун : АМД). - 335 стр. : илустр. ; 27 cm

Подаци о ауторима преузети из колофона. - Текст штампан
двостубачно. - Тираж 1.000. - Напомене и библиографске
референце уз текст. - Библиографија: стр. 329-335. - Регистри.

ISBN 978-99976-763-1-3

COBISS.RS-ID 8443672